

HET DOEL HEILIGT DE MIDDELEN.

In het nummer van 26 April van dit *Tijdschrift* eindigt BRONGERSMA zijn ingezonden artikel aldus: „Gaarne laat ik den lezer het oordeel over, of niet met meer recht DIJKGRAAF c. s. als vurige voorstanders van de befaamde leer van LOYOLA moeten worden beschouwd”. Met deze „befaamde leer van LOYOLA” bedoelt hij: „Het doel heiligt de middelen”.

Geheel in het midden latend, welke van beide partijen deze leer gehuldigd heeft, wensch ik te protesteeren tegen BRONGERSMA's bewering als zou zij van LOYOLA afkomstig zijn. Nooit heeft LOYOLA, hetzij in theorie, hetzij in practijk dit systeem verkondigd of toegepast.

Rotterdam, 27 April 1919.

G. J. J. VAN BERCKEL.

KWAKZALVERIJ.

Om mijn ambtgenooten niets te laten ontgaan van de meer en meer gebruikelijke juridische weldaden, het volgende:

Bij een myocarditis-lijderes trof ik aan 2 flesschen, met onderstaand etiquêt:

LUCHTPRAEPARAAT GOËL.	
Voor in- en uitwendig gebruik.	
	4 × daags gebruiken.
Prijs. f 1.25.	
afkomstig uit het Chemisch Laboratorium van	
A. A. VAN DER MEULEN, <i>Hilversum</i> ,	
Onder contrôle van en vertegenwoordigd voor Nederland	
door	
CHRISTINA R. S. MEYER, <i>apotheker</i> .	
Kerkstraat 87.	Hilversum.

Van de grondstoffen is water het duurst, als het, zooals wij fatsoenlijkheidshalve veronderstellen, leidingwater is. De rest heet lucht. Goedkoop materiaal dan door dezen magnetischen snaak gebruikt wordt, is nauwelijks denkbaar.

Juffrouw MEYER uit Hilversum zal van deze contrôle niet zenuwziek worden, en indien ongelukkigerwijze toch, wordt dezerzijds een pokel GOËL aanbevolen, inwendig of als douche. In het laatste geval ietwat afgekoeld.

Rotterdam, 25 April 1919.

A. F. SOER, *arts*.

DE FLAMBATEUR EN HET FLAMBEEREN.

Nu de aanprijzing van den flambateur (bldz. 878, n°. 11) bij herhaling ook in de advertentierubriek van dit *Tijdschrift* verschijnt, lijkt het mij niet ondienstig, even de aandacht te vragen voor een opmerking aangaande het flambeeren van instrumenten, aangezien met de aanbeveling van het toestel ook die der methode bedoeld is. Het goede, dat van de methode te zeggen valt, is, dat zij eenvoudig, zeker en snel is: in de vlam worden in zeer korten tijd met zekerheid alle bacteriën gedood. Doch de methode is onvereinigbaar met het grondbeginsel van alle aseptiek: de huishoudelijke reinheid; „le feu purifie et détruisant”, zegt REVERDIN. In de practijk komt het er op neer, dat, wanneer het flambeeren zóó geschiedt, dat alle bacteriën zeker onschadelijk gemaakt worden, het nikkel van het instrument verbrandt en loslaat en, wanneer er

„voorzichtig” geflambeerd wordt, de zekerheid der aseptiek er onder lijdt. Van een instrument met ruwe en gebladderde nikkelbekleding is het onmogelijk, bloed, etter e.d. af te wrijven; allicht wordt dit dan ook overbodig geacht, daar het instrument toch weer geflambeerd zal worden.

Waar uitkoken in water of sodaoplossing volstrekt onmogelijk is (dat is toch een zeldzaamheid), zou ik inplaats van het flambeeren, *doch alleen als noodmaatregel*, willen aanbevelen, de instrumenten gedurende een paar minuten flink af te wrijven met een gaas- of wattenprop, gedrenkt in een of ander daartoe geschikt antisepticum. KUNZ vond, dat gladde instrumenten, die vooraf met furunkeletter of culturen van staphylokokken besmet en daarna met 5 pCt. lysol of 95 pCt. alcohol afgewreven waren, op die wijze volkomen steriel werden. De methode is goedkoop, eenvoudig en betrouwbaar, eischt een ongeschonden nikkellaag, bevordert de huishoudelijke reinheid der instrumenten, bederft ze dus zeker niet.

De flambateur, eenmaal aangeschaft, kan zijn goede eigenschappen onder de kookpan toonen, de brandspiritus buitendien nog bij het afwrijven der instrumenten.

's-Hertogenbosch, 24 April 1919.

W. P. J. HOOGVELD.

MALARIA IN NOORD-HOLLAND.

Gedurende het laatste jaar eenige malen praktijk waarnemende te Santpoort en eenmaal te Spaarndam, heeft mij getroffen de onrustbarende vermeerdering van het aantal gevallen van febris tertiana in deze tot slechts voor weinig jaren *malaria-vrije* streken. Zelfs zond men vroeger veel malarialijders van elders naar Santpoort tot herstel.

Nu met de Paaschdagen te Santpoort weer waarnemende, kreeg ik weer een belangrijk percentage malarialijders ter behandeling, waaronder vele aan recidief lijdende oude bekenden van vroeger. Maar in deze drie dagen kreeg ik niet minder dan *zeven* nieuwe lijdens aan malaria, met de kenmerkende plotseling onder koude rillingen aanvangende koorts, om den anderen dag, koortselirium, braken, duidelijke miltzwelling en prompt reageeren op chinine. Van bloedonderzoek kon door drukte en andere omstandigheden geen sprake zijn.

Deze angstwekkende verbreiding der malaria — ieder jaar vroeger en talrijker — in enkele jaren pandemisch geworden, is des te erger, aangezien zoo weinig ter bestrijding gedaan wordt. Zoo bevindt zich te Santpoort een rij huizen aan den Slaperdijk naar Spaarndam, met vóór en achter een stilstaand slootje, waarvan de bewoners chronisch onderhevig zijn aan malaria, hier met hooge temperatuur en taaier weerstand biedend aan de behandeling met chinine dan elders. Nog nimmer kwam ik te Santpoort, of ik kreeg verscheidene malarialijders te bezoeken in deze huizen. Dit blok behoort onder het gebied der gezondheidscommissie te Bloemendaal; noch herhaald aandringen van dr. DE GROOT, noch uitnoodiging van dr. ONNEN namens de Santpoortsche gezondheidscommissie de huizen en omgeving te onderzoeken, hadden eenige medewerking der Bloemendaalsche commissie tot gevolg.

Nu is het de vraag, of deze bestrijding op kleine schaal in een zoo uitgebreid muggenland als die polder is, veel gevolg heeft; demping van deze zoo vlakbij gelegen stilstaande slootjes moet toch wel op de onmiddellijke omgeving van goeden invloed zijn. Aangezien de gezondheidscommissies blijkbaar of machteloos of onwillig zijn, ernstige maatregelen te nemen, zou ik de bescheiden vraag willen uiten, of het niet zaak wordt van hooger hand een malariabestrijding over geheel Noord-Holland te gaan beginnen. Daar de ziekte zich zoo ongelooflijk uitbreidt, zou m. i. wettelijke regeling der malariabestrijding voor Noord-Holland een niet langer uit te stellen zaak zijn. Langer wachten kan niet anders dan de kosten sterk verhoogen.

Zou de Maatschappij deze zaak niet onder ernstige aandacht van de betrokken autoriteiten kunnen brengen? Of meent men, dat een grondige bestrijding — met wettelijk voorgeschreven gaasdeuren enz. — te kostbaar is en te weinig gevolg heeft?

Oegstgeest, 24 April 1919.

J. W. SCHOTMAN, *semi-arts*.